

Ekskurzija gozdarskih veteranov

Zveza gozdarskih društev vsako leto v programu tedna gozdov vključuje in organizira tudi ekskurzijo upokojenih gozdarskih strokovnjakov. V letu 1996 je prevzelo pripravo in izvedbo programa enodnevne ekskurzije Tolminsko gozdarsko društvo in je s sodelovanjem Soškega gozdnega gospodarstva in ZGS – območne enote Tolmin pripravilo zanimiv strokovni in kulturni program, v katerega so zajeli:

- problematiko gozdarstva v območju,
- mesto Idrije skozi stoletja,
- rudnik živega srebra in
- ogled trnovske planote s predstavitvijo gozdnega rezervata Smrečje.

Pri izvajanju programa so se pridružili nekateri aktivni in upokojeni gozdarji društva, ki so skrbeli za samo izvedbo strokovnega programa in za dobro počutje, osvežitve in krepitev telesa ter bistrtev duha.

Na poti iz Ljubljane do Idrije je **prof. Franjo Sgerm**, ki že od leta 1947 neprestano išče vire o žagah v Sloveniji, dal zanimiva strokovna pojasnila o žagarstvu v Idriji. Po njegovih ugotovitvah je bila prva žaga za žaganje lesa zgrajena med leti 1525 – 1530. Domnevna lokacija je bila pod zgradbo, v kateri so prostori današnje gozdarske službe, to je ob Idrijci. Prva žaga ob Soči je bila v Bovcu, kot omenjajo urbarji, ko je bila Idrija še pod benečanskim vplivom. L. 1608 je Idrija postala samostojno gospostvo, vendar so lastni urbar napisali šele po 85 letih. Rudnik je imel samo dve žagi. Lokacija ene žage naj bi bila ob potoku Zala, kjer je sedanje skladišče hlodovine. Rudnik pa je nato postavil novo žago ob Idrijci. Zgradili so še parno žago, da so višek svoje hlodovine iz gozdov razžagali in uspešneje tržili z deskami. Ta žaga je na tem mestu delovala do leta 1963. Prestavljena na današnjo lokacijo služi pri zapiranju rudnika. Še več zanimivega je bilo povedano o sistemu davčnih obremenitev. Sam sistem se ni menjal skozi dobo okoli 400 let, čeprav se je menjala višina različnih prispevkov. Iz zbranih podatkov je razvidno, da je bila v Sloveniji največja koncentracija žag na vodni pogon pri Ilirski Bistrici, ko je na razdalji 800

m obratovalo kar 16 žag, v Ljubnem v Savinjski dolini pa 8 žag. Zaključno profesorjevo sporočilo je bilo: vzročne analize dogajanja v preteklosti moramo poznati, če hočemo, da bomo uspešno gospodarili v prihodnje. To sporočilo nas je spremljalo ves dan in pričakujemo, da ga bodo dojeli tudi mlajši bralci GV.

V Idriji nas je sprejel predsednik gozdarskega društva **g. Pelhan** s sodelavci, zaželel nam je prirčno dobrodošlico in prepustil besedo vodilnim območnim gozdarjem.

G. Nace Pišlar, dipl. inž. gozd. – SGG, direktor obrata v Idriji vodi vsa dela na dobrih 8.000 ha državnih gozdov. Prevladujejo srednjedobni in mlajši bukovi gozdovi v izredno strmih terenih, ki so v preteklem obdobju doživeli več obsežnih naravnih ujm, čeprav so bili intenzivno negovani v zadnjih desetletjih. Kljub težkim pogojem dela pri pridobivanju lesa v novih razmerah ne zaočajo z gojitvenimi deli. G. Pišlar je dal poseben poudarek zgodovini Idrije, ki je tesno povezana z gozdovi, z gozdarstvom in rudarstvom. To je temeljito opisal v svoji monografiji "Idrijski gozdovi skozi stoletja" dolgoletni direktor SGG dr. Franjo Kordiš, ki se nam je tudi pridružil.

G. Maksimilijan Mohorič, dipl. inž. gozd. – ZGS – območna enota Tolmin je zlasti izpostavil osnovni problem javne službe, da ima kot druga največja enota v Sloveniji od 73 sistematiziranih delovnih mest, pokrito le s 65 strokovnimi delavci. Poleg ogromno birokratskega dela, ne zmorejo vseh potrebnih del, ki jih nalaga delo pri načrtovanju, usmerjanju in sodelovanju z lastniki v razdrobljeni posesti in tudi na področju dela z javnostjo.

V rudniku živega srebra smo pod strokovnim vodstvom rudarjev, prikazom sodobne multivizije in z obhodom restavriranega Antonijevega rova dobili plastični prikaz dela v rudniku, in to od samega začetka, ko je rudar uporabljal le dve kladivi za kopanje in plateno vrečo za ročni iznos rude, do zadnje moderne opreme, miniranja in mehaniziranega izkopa ter izvoza; seznanili smo se tudi z geologijo, razisko-

vanjem ležišč rude in s problematiko zapiranja rudnika. Prikaz težavnosti dela smo podoživljali z eno urno hojo in dodobra razumeli tudi vlogo lesa pri delu v rudnikih, saj med drugim o tem pričajo vidne deformacije jamskega lesa. Vzporedno z razvojem rudnika se je na površini širilo mesto (danes ima 28.000 prebivalcev). V rudniku pa je bilo izkopano prek 700 km rudniških rovov na 14 obzorjih (horizontih), najnižja točka je okoli 400 m pod zemljo. V zadnjih obdobjih je kopanje rude organizirano potekalo po načrtih z izkopom rovov od spodaj navzgor in z zasipavanjem prej izkopanih rovov, da ne bi nastale ugreznine na površini. Stare, najnižje ležeče rove, ki niso zasuti, pač pa le utrjeni z betonsko mrežo stebrov, je že zalila voda.

V Idriji smo si ogledali tudi znamenito vodno kolo, ki je poganjalo rudniške črpalke sistema "KAMŠT" in je delovalo polnih 160 let. Kolo je visoko okoli 13 m. Za njegov pogon so speljali vodo iz reke Idrije.

Iz Idrije smo se odpeljali z avtobusom prek Črnege vrha, Cola in Predmeje na Trnovsko planoto. Na poti smo občudovali značilno krajinsko podobo kraškega sveta. Prevladujejo mlajši in srednjedobni bukovi gozdovi, ki se prepletajo s travnimi površinami. Ohranjene so še značilne kraške hiše, ki se branijo proti vplivu burje tako, da so na severni strani zaprte, okna pa razmeščena pretežno na južni strani. Videli smo Sinji vrh, s katerega se ob lepem vremenu odpre pogled na morje, in opazovali hrib Makuc (1108 m), na katerem rastejo tudi planike – po pripovedi g. Pišlarja, ki nam je opisoval zanimivosti območja. Omenimo naj samo spomenik Ressleru, ki je prvi trasiral cesto na Trnovsko planoto iz Solkan; trasa današnje ceste še poteka delno po njegovih zamislih. Znamenit spomenik vodi na križišču cest pri Predmeji (likovno ga je opremil g. Marko Pogačnik, znan po izvirnih zamislih o zdravljenju zemlje) prča o gradnji vodovoda na Trnovsko Planoto. Vodovod so prvo gradili Avstrijci za potrebe soške fronte, nato so Italijani speljali vodo nad 1000 m leta 1928. Nova Jugoslavija je ta vodovod demontirala in ga ponovno zgradila l. 1989. Dela je ostalo še zadosti tudi za državo Slovenijo.

Mag. Jože Papež, dipl. inž. gozd. – ZGS je predstavil gozdove na Trnovski planoti in med problematiko opozoril zlasti na pogo-

ste naravne ujme, ki so pustile vidne posledice v obliki mlajših razvojnih faz gozda na večjih površinah.

G. Črne, dipl. inž. gozd. – ZGS je nazorno predstavil gozdni rezervat Smrečje (8,6 ha), ki je razglašen tudi kot naravni spomenik. Rezervat leži v območju večjega mrazišča v zaprti dolini, v katero se spušča hladen zrak, ki nima izhoda. Mrazišče porašča smrekov gozd (določena gozdna združba *Luzulo albidae – Piceetum*). Ta tip gozda spremljajo značilna gozdna tla, ki so toplotno dobro prevodna, ponoči se hitro ohladijo in z njim tudi zrak do 2 – 3 m višine. Zato niso redke pozebe mladih pogankov tudi junija. L. 1993 je gozdni rezervat močno prizadel vetrolom (310 m³ podretega drevja). Problematika o sanaciji, vzdrževanju in razširitvi rezervata še čaka na ustrezno razreševanje.

G. Janko Žigon, dipl. inž. gozd. – upokojenec in priden raziskovalec zgodovine trnovskih gozdov je postregel z vrsto zanimivih odkritij. Trnovski gozdovi so stoletja v državni lasti. Pomen teh gozdov izpričuje podatek, da je prvi obširnejši opis teh gozdov nastal že leta 1001. Na celotni razvoj te pokrajine je najmočnejše vplivalo glazutarstvo in oglarjenje. Gozdarstvo postane donosnejše, ko so zgradili cesto. Prva cesta je bila zgrajena leta 1756 in jo je prikazal tudi prvi Flamekov načrt za te gozdove iz leta 1771. Ta načrt je nastal zaradi ogroženosti teh gozdov, ker so jih premočno izkoriščali. Zato so prvič izmerili gozdove in postavili z načrtom zahtevo po trajnosti gozdov. G. Žigon je odkril celoten načrt v državnem tržaškem arhivu. Pisan je v stari gotici in je že dogovorjeno, da ga prevedemo v slovenski jezik. Načrt ima karto, ki je z datumom leta 1769, medtem ko je pod tekstni del podpisan avtor leta 1771. Načrt ima še za danes zanimive vsebinske rešitve. Gozdovi so se od prvega načrta do danes urejali in o teh gozdovih je izdelanih 14 načrtov za različna obdobja. Dve obstoječi gozdnogospodarski enoti sta nespremenjeni že 103 leta. Bogata strokovna dediščina, na katero smo lahko opravičeno ponosni.

Pomenkovanje smo zaključili pri gozdarskem domu v Krnici, kjer je bilo srečanje s tolimskimi gozdarji. Ob bogato obloženih mizah so se v skupinah razvneli živahni pogovori. Nevihnto vreme in še dolga pot

do doma, zlasti nekaterih udeležencev, so zahtevali, da smo morali prekiniti prijetno srečanje.

Mag. Franc Perko – predsednik ZGD Slovenije se je zahvalil gostiteljem ekskurzije: Gozdarskem društvu, SGG in ZGS in simbolično razdeli nekaj knjig "Gozd je nekaj več", kar je bilo tudi osrednje sporočilo samega programa ekskurzije. Tej zahvali se še enkrat pridružujemo vsi udeleženci. Prepričan sem, da je bilo nam upokojenecem najlepše priznanje prav spoznanje, da

so vsi aktivni gozdarji zavzeto govorili o gozdu in vseh vplivih v gozdnem prostoru in o doseženih rezultatih, ne da bi se čutila razlika, kje kdo dela. Medsebojno sodelovanje tolminskih gozdarjev na strokovnem področju in odprtost navzven je lahko vzgled marsikateremu gozdarskemu društvu ali drugim sodelavcem v gozdarstvu. Še enkrat iskrena hvala vsem kolegom, ki so karkoli prispevali k temu srečanju!

Mag. Janez Pogačnik

GDK: 97:945.26

Študentsko gozdarsko tekmovanje v Freiburgu

Tekmovanja študentov gozdarstva so se dolgo vrsto let odvijala samo v organizaciji vzhodnoevropskih fakultet (Brno, Zvolen, Shopron, Poznanj...). Letos pa so prvič podobno tekmovanje v Zahodni Evropi organizirali študentje gozdarstva fakultete v Freiburgu.

Njihovemu prijaznemu vabilu se je od-

zvala tudi ekipa slovenskih študentov gozdarstva, ki smo jo sestavljali štirje absolventi: Franci Jagodič, Jurij Rozman, Janko Boštjančič in Damjan Jevšnik.

Vseh ekip je bilo šest: danska, poljska, švicarska, dve nemški (iz Göttingena in Freiburga) ter slovenska.

Tekmovalci smo stanovali v prav idilični

Utrinek s tekmovanja (foto: Franci Jagodič)

